

Pasiklydau – jau temo, valandų valandas vairavus beveik baigėsi degalai. Gąsdino mintis, kad galiu įstrigti tamsoje tarp tų vienišų kalvų, taigi apsidžiaugiau kelio rodykle ir išjungtu varikliu nuriedėjau nuokalne degalinės link. Kai atidariau langelį pasikalbėti su priešusiu degalinės operatoriumi, iš lauko plūstelėjo toks šaltis, kad pasistačiau apykaklę. Pildydamas benzino baką jis prašneko apie orą.

– Šį mėnesį niekada nebūta tokių šalčių. Pagal orų prognozę, dabar mus kaip reikiant paspirgins.

Didžiąją gyvenimo dalį praleidau svetur kareiviaudamas arba tyrinėdamas tolimus kraštus: nors buvau ką tik grįžęs iš atogrąžų ir spirginančius šalčius menkai teprisiminiau, mane paveikė grėsmingi operatoriaus žodžiai. Nekantraudamas kuo greičiau išjudėti, pasiklausiau kelio į kaimą, į kurį važiauvau.

– Tamsoje niekaip nerasite – kaimas atokiai nuo kelio. O ir apledėję kalnų keliai pavojingi.

Jis leido suprasti, kad tik kvailys vairuotų tokiomis sąlygomis, ir tuo gerokai mane suerzino. Taigi iki galo neišklausęs jo instrukcijų sumokėjau ir nuvažiauvau, pro ausis praleidęs paskutinį perspėjimo šūksnį:

– Saugokitės ledo!

Jau buvo visai sutemę ir netrukus pasiklydau dar beviltiškiau. Supratau, kad reikėjo paklausti to vyruko, bet verčiau apskritai nebūčiau leidęsis su juo į kalbas. Nežinia kodėl jo žodžiai priverstė mane sunerimti – atrodė, jie visai išvykai pranašauja kažką bloga, ir jau ėmiau gailėtis, kad į ją leidausi.

Ši kelionė man atrodė abejotina nuo pat pradžių. Atvykau tik vakar ir, užuot keliavęs aplankyti draugų kaime, turėjau sutvarkyti reikalus mieste. Pats nesupratau, kas mane verčia būtinai susitikti su ta mergina, apie kurią nuolat galvojau svetur, nors sugrižau ne dėl jos. Sugrižau išsiaiškinti, kiek pagrįsti gandai apie artėjantį paslaptinę pavojų, gresiantį šiai pasaulio daliai. Tačiau vos atvykus mane tiesiog apsėdo mintys apie tą merginą, negalėjau galvoti daugiau apie nieką, tik apie ją, ir pajutau, kad turiu tučtuojau su ja susitikti – visa kita nesvarbu. Be abejo, supratau, kad tai visiškai iracionali mintis. Kaip ir dabartinis mano nerimas: niekas man negalėjo grėsti savoje šalyje, ir vis dėlto kuo toliau važiauvau, tuo dažniau lankė nerimastingos mintys.

Tikrovė man visada buvo nepažinus dydis. Kartais tai keldavo sumaištį. Pavyzdžiui, prieš kiek laiko buvau nuvykęs pas tą merginą ir jos vyrą ir ryškiai įsiminiau taikią iš pažiūros klestinčių jų namų kaimišką aplinką. Tačiau šie prisiminimai greitai blėso, prarasdami realumą, ir atrodė vis labiau neįtikinami, neaiškūs, o aš kelyje nieko nesutikau, niekaip neradau kaimo, aplink nebuvo jokių šviesų. Dangus buvo juodas, palei jį niūksančios neapkarpytos gyvatvorės – dar juodesnės, o kai automobilio žibintai apšvietė vieną kitą pastatą pakelėje, šie taip pat buvo juodi, greičiausiai negyvenami ir daugiau ar mažiau apgriuvę. Tarsi man nesant visos šios apylinkės buvo nusiaubtos.

Susimąščiau, ar kada nors ją rasiu šioje visuotinėje suirutėje. Neatrodė, kad po kažkokios ištisus kaimus ir viensėdžius sunaikinusios katastrofos čia vyktų koks nors organizuotas gyvenimas. Kiek mačiau, niekas čia nebandė atkurti įprastos tvarkos. Nei atstatyti namų, nei dirbti žemės, nei laukuose ganyti gyvulių. Niekas netaisė išdaužyto kelio, pakelės grioviai po neprižiūrimomis gyvatvorėmis buvo užžėlę žole – visa sritis atrodė ištuštėjusi ir apleista.

Į priekinį stiklą tėškėsi sauja baltų, kietų kaip akmenukai kruopų – iš netikėtumo net pašokau. Jau taip seniai buvau žiemą šiaurėje, kad pamiršau šį reiškinį. Kruša kaipmat virto pūga: pablogėjo matomumas ir vairuoti tapo sunkiau. Spigino šaltis ir dabar ėmiau suprasti, kas sieja šį faktą ir vis didėjantį mano susirūpinimą. Vyriškis iš degalinės sakė, kad tokiu metu niekada nebuvo tokių šalčių, o ir man pačiam atrodė, kad dabar ne metas kelių apledėjimui ir sniegui. Staiga suėmė toks nerimas, kad panorau apsisukti ir grįžti į miestą, bet kelias buvo per siauras, tad buvau priverstas tamsoje, kurioje nebuvo nė gyvos dvasios, sekti begaliniais vingiais, vedančiais tai į kalną, tai į pakalnę. Kelias suprastėjo – darėsi vis statesnis ir slidesnis. Šaltis, nuo kurio buvau atpratęs, sukėlė galvos skausmą – pertempiau akis stebeilydamas į kelią ir dairydamasis apledėjusių plotų, kur mašina galėjo tapti nevaldoma. Priekiniams žibintams lekiant pro griuvėsius pakelėje kaskart nustebdavau, nes vos šmėstelėję pastatų palaikai dingdavo man nespėjus patikėti, kad tikrai juos mačiau.

Gyvatvorės pražydo nežemišku baltumu. Važiudamas pro plyšį gyvatvorėje žvilgtelėjau, kas yra anapus jos. Akimirką žibintų šviesos kaip prožektorių spinduliai užgriebė nuogą merginos

kūną – gležną kaip vaiko, negyvai baltame sniege išsiskiriantį dramblio kaulo atspalviu, skaidrius lyg stiklo gijos plaukus. Ji nežiūrėjo į mano pusę. Nekrustelėdama stovėjo išmeigusi akis į jos link slenkančias sienas – žvilgantį kaip stiklas, vientisą ledo ratą, kurio centre buvo ji. Aukštai virš jos galvos akinamai blykčiojo ledo skardžiai; apačioje ją jau buvo pasiekę labiausiai išsikišę ledo luito pakraščiai – sukaustė kojas tarsi įbetonuodami pėdas ir kulksnis. Žiūrėjau, kaip ledas lipa aukštyn, apimdamas kelius ir šlaunis, mačiau pražiotą burną – juodą angą baltame veide, girdėjau desperatišką kurtų riksmą. Man visiškai nebuvo jos gaila. Atvirksčiai, matydamas ją kenčiant patyriau nenusakomą malonumą. Smerkiau save už beširdiškumą, bet taip jau buvo. Tą beširdiškumą nulėmė įvairių veiksnių derinys, nors tai nėra švelninanti aplinkybė.

Kadise buvau ja susižavėjęs, ketinau vesti. Likimo ironija – anuomet siekiau ją apsaugoti nuo pasaulio beširdiškumo, kurį, regis, žadino jos baikštumas ir trapumas. Ji buvo pernelyg jautri, nepaprastai ištempusi, bijanti žmonių ir gyvenimo; jos asmenybė buvo pažeista sadistės motinos – ši laikė dukterį nuolatinėje baimės vergovėje. Pirmiausia turėjau laimėti merginos pasitikėjimą, tad visada buvau jai švelnus, saugojausi neduoti valios jausmams. Ji buvo tokia liauna, jog šokdamas su ja bijodavau per stipriai apkabinti, kad nesulaužyčiau. Pro odą šviečiantys kaulai atrodė dužūs – mane ypač kerėjo kyšantys riešikauliai. Pribloškiantys plaukai – sidabriškai balti it albinoso, žaižaruojantys it mėnulio šviesa, it Venecijos stiklas mėnesienoje. Elgiausi su ja lyg su stikline statulėle – kartais buvo sunku patikėti, kad ji tikra. Pamažu ji liovėsi manęs bijojusi, rodė vaikišką prieraišumą, bet liko drovi ir manęs vengė. Tariausi jai įrodęs, kad manimi

galima pasitikėti, ir buvau pasiruošęs laukti. Atrodė mane bepriimanti, tačiau buvau nepakankamai subrendęs, kad gebėčiau įvertinti jos jausmų nuoširdumą. Galbūt jos prisirišimas visai nebuvo apsimestinis, nors ji mane staiga paliko dėl vyro, už kurio dabar buvo ištekėjusi.

Visa tai liko praeityje. Bet akivaizdžiai tebejaučiau traumuojančios patirties pasekmes, jos pasireiškė kankinančia nemiga ir galvos skausmais. Paskirti vaistai sužadindavo klaikius sapnus – juose mergina pasirodydavo kaip bejėgė auka, gležnas kūnas būdavo sulaužytas ir nusėtas mėlynių. Tie sapnai mane lankydavo ne tik miegant, o liūdniausia, kad turėjo ir šalutinį poveikį – ėmiau jais mėgautis.

Matomumas pagerėjo – naktis ir toliau buvo tamsi, bet liovėsi snigti. Ant statau kalno viršūnės pamačiau forto liekanas. Iš jo buvo likęs tik nuniokotas bokštas, tuščios langų angos žiojėjo kaip juodos burnos. Vietovė buvo lyg ir pažįstama – liko iškreiptas pusinis prisiminimas. Rodėsi, ją prisimenu, tariausi matęs anksčiau, bet nebuvo tikras, nes čia lankiausi tik vasarą, kai viskas atrodė kitaip.

Tuo metu, kai priėmiau to vyriškio kvietimą, įtariau, kad jis turi slaptų motyvų. Jis buvo tapytojas – nerimtas, diletantas, iš tų, kurie turi apščiai pinigų, nors, atrodo, nieko nedirba. Gal jis turėjo privačių įplaukų, bet įtariau, kad yra ne tas, kuo dedasi. Mane nustebino šiltas sutikimas – draugiškiau elgtis buvo stačiai neįmanoma. Vis dėlto nepraradau budrumo.

Mergina beveik nekalbėjo, stovėdama greta vyro šnairai žvilgčiojo į mane didelėmis akimis pro ilgas blakstienas. Jos buvimas šalia mane stipriai veikė, nors vargiai supratau, koku būdu. Pajutau, kad su jais abiem man kalbėtis sunku. Jų namas

stovėjo vidury bukų giraitės, taip glaudžiai apsuptas daugybės aukštų medžių, kad, rodos, buvome įsikūrę medžių viršūnėse – už kiekvieno lango vilnijo tankios žalios lajos. Mąščiau apie beveik išnykusią didelių giedančių lemūrų, vadinamų indriais ir gyvenančių tolimoje atogrąžų saloje, padermę. Švelnus, meilus šių beveik mitinių esybių būdas ir keisti melodingi balsai man darė didžiulį įspūdį, taigi užsimiršęs pradėjau kalbėti apie indrius. Vyriškis, kaip atrodė, šia tema susidomėjo. Mergina nieko nepasakė ir greitai mus palikusi nuėjo ko nors paruošti pietums. Jai išėjus pokalbis iškart tapo lengvesnis.

Buvo vidurvasaris, labai karšta, lapų šnarėjimas čia pat už lango maloniai vėsino. Vyriškis ir toliau laikėsi draugiškai. Atrodė, pirmiau apie jį sprendžiau klaidingai, ir susidrovėjau dėl savo įtarimų. Jis pasakė esąs patenkintas, kad atvykau, ir pradėjo kalbą apie merginą.

– Ji baisiai drovi ir nervinga, jai gerai susitikti su kuo nors iš išorinio pasaulio. Čia ji per daug vieniša.

Nevalingai ėmiau spėlioti, kiek jis žino apie mane, ką ji jam pasakojo. Toliau laikytis gynybinės pozicijos atrodė absurdiška, tačiau draugiškai jo kalbinamas atsakinėjau su tam tikru santūrumu.

Svečiavausi pas juos keletą dienų. Ji vengė su manimi susidurti ir nė karto jos nemačiau be vyro šalia. Laikėsi gražios karštos dienos. Ji vilkėjo trumpas, plonas, labai paprastas berankovės suknelės atvirais pečiais, nemūvėjo kojinių, avėjo vaikiškus sandalus. Saulėje jos plaukai akinamai spindėjo. Supratau nepamiršiąs, kaip ji tada atrodė. Mačiau joje įvykusią ryškią permainą – pastebimai sustiprėjusį pasitikėjimą savimi. Dažniau šypsojosi, o kartą sode išgirdau ją dainuojant. Vyriškio pašaukta

vardu tekina nubėgo pas jį. Tai buvo pirmas kartas, kai mačiau ją laimingą. Tik kalbėdama su manimi kiek varžėsi. Mano viešnagai einant į pabaigą vyriškis paklausė, ar kalbėjau su ja viena. Atsakiau, kad ne. Jis tarė:

– Tarkite jai žodį prieš išvykdamas. Jai neramu dėl praeities, bijo, kad per ją likote nelaimingas.

Vadinasi, jis apie tai žinojo. Turbūt ji papasakojo viską, ką atsiminė. Žinoma, ne kažin ką turėjo pasakoti. Tačiau nesiruošiau su juo aptarinėti, kas tada įvyko, ir kažką pasakiau išsisukdamas. Jis taktiškai pakeitė temą, bet vėliau prie jos sugrįžo:

– Norėčiau, kad ją nuramintumėte. Suteiksiu jums progą pakalbėti su ja akis į akį.

Nesupratau, kaip jis ruošiasi tai padaryti, nes rytoj buvo paskutinė mano diena pas juos. Turėjau išvykti pavakare.

Taryt buvo pati kaitra. Artinosi perkūnija. Jau per pusryčius karštis buvo sunkiai pakeliamas. Mano nuostabai, jiedu pasiūlė išvyką į gamtą. Esą negaliu išvažiuoti nepamatęs vienos gražiausių čionykščių vietų. Buvo kalbama apie kalvą, nuo kurios atsi-veria nuostabus vaizdas. Kai priminiau, kad išvykstu, man buvo pasakyta, kad reikės visai nedaug pavažiuoti automobiliu ir, kai grįšime, turėsiu apščiai laiko susikrauti daiktus. Mačiau, kad jie pasišovė būtinai įvykdyti šį sumanymą, tad sutikau.

Pasiėmėme užkandžių papietauti prie seno forto, datuojamo tais tolimais laikais, kai baimintasi užkariautojų. Kelias baigėsi miško glūdumoje. Palikę automobilį toliau ėjome pėsčiomis. Darėsi vis karščiau, aš užsispyriau neskubėti ir atsilikau, o pamatęs, kad medžiai baigėsi, atsisėdau šešėlyje. Vyriškis grįžo ir truktėlėjęs pastatė mane ant kojų.

– Nagi, eime! Pamatysite, kad verta ten užkopti.

Jo užsidegimas nuginė mane ant stataus saulėto skardžio, ir ten pareigingai ėmiau žavėtis vaizdu nuo kalno viršūnės. Vyriškiui šito buvo negana – ėmė spirti mane būtinai pasižvalgyti nuo griuvėsių viršaus. Jo būseną – įtartinas dirglumas – atrodė kone karštligiška. Dulkinioje tamsoje paskui jį kopiau iš vidaus bokšto sienoje iškaltais laiptais: stambi vyriškio figūra užstojo šviesą ir aš nieko nemačiau, tad ten, kur trūko pakopos, galėjau nutrūkti sprandą. Viršuje turėklų nebuvo, stovėjome tarp suvirtusių nuolaužų, joks barjeras mūsų neskyrė nuo atbrailos, už kurios laukė kryptis žemyn, o jis rankos mostais rodė plačiai atsivėrusio reginio elementus.

– Šis bokštas šimtmečius buvo vietos įžymybė. Nuo jo mato si visa kalvų virtinė. Štai toje pusėje jūra. O čia katedros smailė. Mėlyna linija anapus jos – upės žiotys.

Mane labiau domino artimesnės detalės: akmenų krūvos, vielos ritės, betono blokai ir kitos priemonės ruošiantis artėjančiai kritinei padėčiai. Tikėdamasis pamatyti užuominą, kokios krizės laukiama, priėjau arčiau krašto ir žvilgtelėjau į neatitvertą prarają sau po kojomis.

– Atsargiai! – juokdamasis perspėjo bendrakeleivis. – Čia lengva paslysti ar netekti pusiausvyros. Kaskart pagalvoju – puiki vieta žmogžudystei.

Juokas nuskambėjo taip savotiškai, kad atsigrėžiau pažiūrėti. Priėjęs prie manęs jis tarė:

– Įsivaizduokite, lengvai jus stumteliu... štai taip...

Pačiu laiku spėjau žingtelėti atakupstas, bet susipynė kojos, kluptelėjau ir sverdėdamas atsistojau ant žemesnės trupiančios, nepatikimos atbrailos baisyje aukštybėje. Virš manęs palinko besijuokiantis juodas veidas karščiu tvoskiančio dangaus fone.